

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1983

BRNO 1985

šířka ramene mand. /71/	31	hloubka kořene nosu	16,4
hloubka maxilly	18,3	výška subspinale	5,0
délkošířkový index /I 1/	75,4	délkovýškový index /I 2/	77,7
šířkovýškový index /I 3/	103,0	transv. frontopar. i. /I 13/	65,9
index obličeje /I 38/	97,5	index hor. obličeje /I 39/	55,7
index očníce /I 42/	79,5	index nosu /I 48/	46,9
alveolární index /I 60/	98,0	frontomandibulární index	101,1

V absolutních mírách je tedy lebka dlouhá, úzká a vysoká, má středně široký a vysoký obličej a středně vysoký horní obličej. V indexech je mesokraní, hypsikraní, akrokraní, stenometopní, hyperleptopro - sopsní, leptenní, mesokonchní, leptorrhini, mesognátní a mesomandibulární.

Latènezeitliches Skelett aus Rakvice / Bez. Břeclav/. In dem latènezeitlichen Grab in Rakvice, das im Jahre 1983 von J. Peška abgedeckt worden war, lag das Skelett einer Frau, die im Alter von 30 - 40 Jahren verstarb. Der Schädel ist auf der rechten Seite intensiv grün verfärbt, ähnlich sind auch der linke Unterschenkel, alle Unterarmknochen und Knochen in der rechten Schulter verfärbt. Das gesamte Skelett ist sehr gut erhalten und der Schädel kann gut vermessen werden; er ist mesokran mit schmalen Gesicht, leptodolichomorphen Types.

VÝZKUM POZDNĚ LATĚNSKÉHO SÍDLIŠTĚ V BOŘITOVĚ /okr. Blansko/

Miloš Čižmář, AÚ ČSAV Brno, Antonín Štrouf, Okresní muzeum Blansko

V říjnu byla uskutečněna další etapa výzkumu na známém pozdně latěnském sídlišti v Bořitově, okr. Blansko v poloze "Písky". Práce navázaly na výzkumy K. Ludikovského z let 1971 - 1973, 1975 a byly provedeny na ploše geofyzikálně proměřené v roce 1977:

Buldozer odkryl plochu 10 x 40 metrů ve východní části lokality a byly na ní prozkoumány dvě obdélníkové zahloubené chaty /obj. 1/83, 3/83/ a jedna kruhová jáma /obj. 2/83/. Chaty měly orientaci V-Z a rozměry 2,7 x 4,0 a 2,6 x 5,0 m, jáma měla průměr 2,1 m a hloubku 1,2 m. Z nálezů byla zjištěna především keramika /mimo jiné zlomky malované keramiky/, dále zvířecí kosti, z drobných nálezů železné předměty, zlomek skleněného kroužku, bronzový zdobený terčík a především bronzová miska z vážek. Tyto prozkoumané objekty, nacházející se pouze v západní části odkryvu, kde byla také kulturní vrstva, nepochybně představují východní okraj sídliště.

Grabung einer spätlatènezeitlichen Siedlung in Bořitov / Bez. Blansko/. Bei der weiteren Grabungssaison wurde eine Fläche von 10 x 40 Meter im östlichen Teile der Lokalität und auf dieser zwei rechteckige eingetieft Hütten und eine kreisförmige Grube abgedeckt. Die Hütten waren in O-W Richtung orientiert und die Ausmasse betragen 2,7 x 4,0 und 2,6 und 5,0 m, die Grube hatte einen Ø von 2,1 m und Tiefe von 1,2 m. Von Funden hat man vor allem Keramik festgestellt /unter anderem Fragmente bemalter Keramik/, ferner Tierknochen, von Kleinfunden eiserne Gegenstände, das Bruchstück eines Glasringes eine bronzene verzierte Scheibe und vor allem eine bronzene Waagschale.

DVA HROBY V TRASE VODOVODNÍ RÝHY U PRUŠÁNEK /okr. Hodonín/

B. Klíma jr., AÚ ČSAV Brno

V podzimních měsících r. 1983 postoupily zemi práce v souvislosti s budovanou hlavní tepnou vodovodního potrubí "Podluží" do prostoru obcí Prušánky, Josefov a Dolní Bojanovice. Trasa budoucí rýhy byla nejprve zbavena povrchové humusové vrstvy a potom bagry přistoupily k vlastnímu otevření rýhy široké 180 cm a hluboké téměř dva metry. Pro pracovníky mikulčické expedice AÚ ČSAV se tak naskytl možnost na několikakilometrové trase sledovat všechny zásahy do terénu spojené s dřívějším osídlením. Sídlištně poměrně exponovanou oblastí se jevil území mezi Prušánkami a Josefovem u potoka Prušánky, které bylo porušeno rýhou teprve jen zčásti, ale buldozer shrnující ornici zde rozrušil řadu pravěkých objektů /zpráva o nich bude předložena po celkovém průzkumu/.

Hned za severním okrajem obce Prušánek vedla trasa vodovodního potrubí rovnoběžně se silnicí, asi 8 m od jejího pravého okraje /směrem na Josefov/. Protínala zde mírně návrší skloněné k severovýchodu. Pod vrstvou humusu, mocnou 40 - 60 cm zde vystupovaly písky a v nich se zcela zřetelně objevily tmavší zásypy dvou porušených hrobů. Oba se nalézaly ve východní /od silnice vzdálenější/ stěně rýhy a byly od sebe vzdáleny 21 m. Jako bod k zaměření posloužil poutač na zděném podstavci, stojící u silnice 150 m od okraje Prušánek, směrem na Josefov. Od něho ve stejném směru 55 a dalších 21 m ležely rozrušené hroby. Oba představovaly již jen zbylé, poměrně malé části hrobových jam se zlomky lidských kostí. Bagr je téměř celá zničil a navíc ještě jejich zbytky byly druhotně, zcela neodborně probrány. Podařilo se tak pouze konstatovat, že se jednalo o hroby kostrové, otočené přibližně ve směru Z-V, patrně v natažené poloze. Z převráceného a nedokonale vybraného zbytku zásypu, jehož hloubka dosahovala 150 - 160 cm

pod úroveň dnešního povrchu a šířka jámy byla 70 cm, se podařilo získat jen zlomky lidských kostí dolních končetin a několik nevýrazných, drobných střepů laténské keramiky.

V celém sledovaném mikroregionu je silná koncentrace osídlení z různých období pravěku a z období slovenského. Mozaiku tohoto osídlení doplňují též dva zbytky popsaných hrobů, které zde rozhodně nebyly osamocené a mohly by signalizovat přítomnost pohřebiště. I v budoucnu bude nutno tento prostor pozorně sledovat a nálezy pečlivě vyhodnocovat.

Zwei Gräber auf der Trasse der Wasserleitungsrinne bei Prušánky / Bez. Hodonín /. Im Zusammenhang mit dem Aufbau einer Regionalwasserleitung gelang es Mitgliedern des AI ČSAV in Mikulčice ein beträchtliches Landstück zu untersuchen. Als eine sehr exponierte Siedlungsregion äuserte sich der Raum zwischen den Gemeinden Prušánky und Josefov, wo vorläufig eine ganze Reihe von vorgeschichtlichen, slawischen und mittelalterlichen Objekten erfasst wurde. In diesem Gebiet gelang es auch zwei stark gestörte Reste latènezeitlicher Gräber zu erkennen und zu untersuchen, die die Anwesenheit eines Gräberfeldes signalisieren könnten. Die Situation hier wird im Verlaufe der Terrainarbeiten, die erst beginnen, auch weiterhin aufmerksam verfolgt und die Funde bewertet werden.

VÝZKUM PÚCHOVSKÉHO HRADIŠTĚ "POŽAHA", OBEC JIČINA /okr. Nový Jičín/

Miloš Čižmář, AÚ ČSAV Brno
/Obr. 31; tab. 11/

V souvislosti s odlesněním a novou výsadbou lesa na známém púchovském hradišti "Požaha" byl zde v měsících dubnu až červenci po více než dvaceti letech proveden další výzkum¹. Pozornost byla zaměřena na výzkum vnitřní plochy a fortifikace na severním, západním a jižním obvodu hradiště.

Na vnitřní ploše hradiště byl proveden systémem nepravidelných sond odkryv o celkové délce 105 metrů a nestejně šířce 4 - 10 metrů, celkem plocha 630 m². Byla zde zjištěna poměrně řídká zástavba, tvořená 41 nepravidelně rozmístěnými kúlovými jamami, s větší hustotou pouze v západní části plochy, kde se nacházelo také několik jam poněkud větších rozměrů.

Na západní, velmi výrazné obvodové hraně hradiště byla položena úzká sonda 2 x 5,6 m, která přinesla překvapující zjištění. Nebyly zde totiž odkryty doklady fortifikace, nýbrž se zde nachází 120 - 160 cm mocná novověká navážková vrstva, pod níž teprve je 30 - 70 cm silná púchovská kulturní vrstva. V těchto místech jde tedy nepochybně o pozůstatek terasování v souvislosti se zemědělským obděláváním lokality a fortifikace hradiště byla zjištěna úzkou sondou níže po svahu. Tato sonda však nemohla být bohužel patřičně rozšířena, a proto lze pouze konstatovat, že hradba zde měla hliněný propálený násep s vnější kamennou zdí.

Na třech místech byla řešena otázka fortifikace severního, nejméně přístupného obvodu hradiště, kde opevnění není viditelné v terénu a nebylo sledováno předcházejícími výzkumy. Ve dvou sondách byla v místě předpokládaného opevnění zjištěna pouze terasovitá úprava terénu, ve třetí, dosud nedokončené sondě se nacházelo pouze několik nepravidelně rozmístěných kúlových jam. Sledovanou otázku bude třeba řešit výzkumem v příštím roce.

Nejdůležitější odkryv byl proveden na jižním obvodu lokality, kam se soustředily i největší odkryvy J. Krále. Byla zde položena sonda dlouhá 30 m a široká 3 m, ve které byly zachyceny zbytky opevnění. Nejjižněji po svahu se nacházel 1 m hluboký příkop, vyplněný tvavým zásepem s velkými kameny. Ve vzdálenosti asi 8,5 m od vnitřní hrany tohoto příkopu byla zjištěna paralelní hustá řada sedmi kúlových jam a asi 5 metrů severněji další řada 6 kúlových jam. Tato řada kúlových jam se nacházela podél vnitřního okraje terasovité úpravy svažitého terénu. Mezi oběma řadami kúľů byla odkryta nepravidelná velká jáma a v prostoru sondy několik dalších kúlových jam. Je nepochybné, že obě zjištěné vodorovné řady kúlových jam a příkop jsou součástí opevnění, pro jehož přesnou interpretaci bude ovšem třeba vyčkat dokončení výzkumu v příštím roce.

Objekty na vnitřní ploše byly velmi chudé, pouze v jedné z větších jam se našlo větší množství keramiky, mimo jiné části pěti nádob. Nejvíce nálezů přinesl výzkum sondy přes jižní obvod lokality, odkud kromě početných nálezů keramiky, zvířecích kostí a mazanice pochází také několik drobných předmětů, mimo jiné zlomek železného lžičkovité spony, bronzové nákončí opasku a jantarový korál. Rámcově lze zjištěné osídlení datovat do pozdnělaténské fáze púchovské kultury.

Zjištěné výsledky lze stručně shrnout takto:

1. Vnitřní zástavba byla velmi řídká a sestávala většinou z nepravidelně rozmístěných kúlových jam.
2. Předpokládaná západní část opevnění je novověkého původu. Púchovské opevnění se v těchto místech nachází níže po svahu a má pravděpodobně stejný charakter jako opevnění východní části zjištěné J. Králem.
3. Opevnění na severním obvodu lokality nebylo dosud bezpečně zachyceno - je možné, že s ním souvisí zjištěná terasovitá úprava.
4. Sondou na jižním obvodu lokality byly odkryty pozůstatky opevnění a zachycena vzájemná superpozice dvou vrstev a objektu, což svědčí o vícefázovém osídlení lokality v rámci pozdní doby laténské.

P ŘEHLED V Ý Z K U M Ů 1983

Vydává:	Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef P o u l í k
Redaktoři:	Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě:	stříbrné nákončí opasku z kostrového hrobu z období stěhování národů v Boroticích /okr. Znojmo/
Tisk:	Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo:	ÚVTEL - 73332
Vydáno jako rukopis:	400 kusů - neprodejně